

RELACIJSKE BAZE PODATAKA

II predavanje

Dr.sc. Emir Mešković

Uvod

- ▶ Zasnovane na relacijskoj algebri
- ▶ Baza podataka sastoji se od relacija – dvodimenzionalne tabele
- ▶ Eksplicitne veze među relacijama NE POSTOJE – uspostavljaju se prema potrebi
- ▶ Nad relacijama se provode operacije relacijske algebre
- ▶ Rezultati operacija su relacije

Početak razvoja

- ▶ Teoretski zasnovan krajem 60-tih godina u radovima Edgara F. Codd-a
  - ▶ "A Relational Model of Data for Large Shared Data Banks" - Comm.ACM 13, No. 6, June 1970
- ▶ Dugo se pojavljivao samo u akademskim raspravama i knjigama
- ▶ Prve realizacije na računaru su bile suviše spore i neefikasne
- ▶ Sredinom 80-tih godina 20. stoljeća relacijski model je postao prevladavajući
- ▶ Danas se ogromna većina DBMS-ova koristi baš tim modelom

Relacija

- Objekti u relacijskom modelu su RELACIJE

predmet			
sifPred	nazPred	ectsBod	nastProg
31503	Baze podataka	6.0	EIR-1
1228	Baze podataka	5.0	TI-2
19670	Matematika 1	6.0	EIR-1
21006	Fizika 1	6.0	EIR-1
90	Informacioni sistemi i baze podataka I	5.0	TI-1

nastavniProg	
oznNP	nazNastProg
EIR-1	Elektrotehnika i računarstvo 2012
TI-2	Tehnička informatika 2003
TI-1	Tehnička informatika 1998

- **Neformalna definicija:** relacija je imenovana dvodimenzionalna tablica
  - **atribut** je imenovana kolona relacije
  - **domena** je skup dozvoljenih vrijednosti atributa
    - Nad istom domenom može biti definiran jedan ili više atributa
  - **n-torka (tuple)** je red relacije

Definicija relacije

Skup entiteta:

Atributi:

Domena:

OSOBA (R)

IME (A_1)

PREZIME (A_2)

D_1

D_2

Damir
Maja
Dino
Ema

Pirić
Đurić
Pejić

Dekartov proizvod

$D_1 \times D_2$

Damir Pirić
Damir Đurić
Damir Pejić
Maja Pirić
Maja Đurić
Maja Pejić
Dino Pirić
Dino Đurić
Dino Pejić
Ema Pirić
Ema Đurić
Ema Pejić

Relacija

$r \subseteq D_1 \times \dots \times D_n$

Damir Pirić
Maja Đurić
Dino Pejić
Ema Pirić

Definicija relacije

- ▶ Neka postoji skup atributa $A_1, \dots, A_n$ sa pripadajućim domenama $D_1, \dots, D_n$
- ▶ Relacija $r(A_1, \dots, A_n)$ definirana nad skupovima $D_1, \dots, D_n$ je podskup dekartovog proizvoda domena $D_1 \times \dots \times D_n$

$$r(A_1, \dots, A_n) \subseteq D_1 \times \dots \times D_n$$

Definicija relacije

- ▶ Skup entiteta: Osoba
- ▶ Atributi: *Ime*, *BojaKose*, *BrojCipele*
- ▶ Domene: { Deni, Lejla, Goran }, { Crna, Smeđa, Plava }, { 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 }

Relacija:

- < Deni, Smeđa, 41 >
- < Lejla, Plava, 38 >
- < Goran, Smeđa, 43 >

$R=($	<u><i>Ime</i></u> ,	<u><i>BojaKose</i></u> ,	<u><i>BrojCipele</i></u>)
	Deni	Smeđa	41
$r(R)$	Lejla	Plava	38
	Goran	Smeđa	43

Relacija i relacijska shema

- ▶ **Relacijska shema R** (intenzija) je imenovani skup atributa: $R = \{ A_1, A_2, \dots, A_n \}$ ili $R = A_1, A_2, \dots, A_n$
- ▶ **Relacija r** (ekstenzija) definisana nad relacijskom shemom R je konačan skup n -torki, označava se s $r(R)$ ili $r(A_1, A_2, \dots, A_n)$ i predstavlja trenutnu vrijednost

Primjer:

$STUDENT = mbrStudent, prezimeStudent, imeStudent, prosjecnaOcjena$

$student(STUDENT) = \{ \langle 123456, \text{Žunić, Senad, 9.65} \rangle, \\ \langle 234567, \text{Zorić, Slađana, 9.77} \rangle, \\ \langle 345678, \text{Ivanović, Valentina, 9.56} \rangle \}$

<i>student(mbrStudent,</i>	<i>prezimeStudent,</i>	<i>imeStudent,</i>	<i>prosjecnaOcjena)</i>
123456	Žunić	Senad	9.65
234567	Zorić	Slađana	9.77
345678	Ivanović	Valentina	9.56

Svojstva relacije

- ▶ Relacijska shema R: mijenja se relativno rijetko
- ▶ Instanca relacije r: predstavljaju trenutnu vrijednost relacije i često se mijenja (pri unosu/izmjeni/brisanju podataka)
- ▶ Relacija posjeduje ime koje je jedinstveno unutar sheme baze podataka
- ▶ Atributi unutar relacije imaju jedinstvena imena
- ▶ Jedan atribut može poprimiti vrijednost iz samo jedne domene
- ▶ U jednoj relaciji ne postoje dvije jednake n-torke
- ▶ Redoslijed atributa unutar relacije je nebitan
- ▶ Redoslijed n-torki unutar relacije je nebitan

N-torka

- ▶ Neka je $R = \{ A_1, A_2, \dots, A_n \}$ relacijska shema; neka su $D_1, D_2, \dots, D_n$ domene atributa;
n-torka t definirana na relacijskoj shemi R je skup parova oblika *atribut: vrijednostAtributa*
- ▶ $t = \{ A_1:v_1, A_2:v_2, \dots, A_n:v_n \}$,
pri čemu je $v_1 \in D_1, v_2 \in D_2, \dots, v_n \in D_n$
- ▶ Pojednostavljena notacija: $t = \langle v_1, v_2, \dots, v_n \rangle$

Vrijednost n-torke

- ▶ Oznaka $t(A)$ predstavlja vrijednost koju atribut A poprima u n-torci t . $t(A)$ se naziva **A -vrijednost n-torke t**

Primjer: $t = \langle 123456, \text{Žunić, Senad}, 9.65 \rangle$
                     $t(\text{prezimeStudent}) = \text{Žunić}$

- ▶ Neka je $X \subseteq R$. N-torka t reducirana na skup atributa X se naziva **X -vrijednost n-torke t** i označava s $t(X)$

Primjer: $t = \langle 234567, \text{Zorić, Slađana}, 9.77 \rangle$
                     $\text{prezimeStudent}, \text{imeStudent} \subset \text{STUDENT}$
                     $t(\text{prezimeStudent}, \text{imeStudent}) = \langle \text{Zorić, Slađana} \rangle$

Karakteristike relacije

► Karakteristike relacije

- Stepen – broj kolona (atributa) - *degree*
- Kardinalnost – broj n-torki (zapisa) - *cardinality*

predmet			
sifPred	nazPred	ectsBod	nastProg
31503	Baze podataka	6.0	EIR-1
1228	Baze podataka	5.0	TI-2
19670	Matematika 1	6.0	EIR-1
21006	Fizika 1	6.0	EIR-1
90	Informacioni sistemi i baze podataka I	5.0	TI-1

kardinalnost = 5

stepen = 4

Oznake:
 $\text{deg}(\text{predmet}) = 4$
 $\text{card}(\text{predmet}) = 5$

Schema i instanca baze podataka

- ▶ Shema baze podataka je skup relacijskih shema
  - ▶ $\mathcal{R} = \{ R_1, R_2, \dots, R_n \}$
  - ▶ Relacijske sheme u jednoj bazi podataka moraju imati različite nazive
- ▶ Instanca baze podataka definirana na shemi baze podataka $\mathcal{R} = \{ R_1, R_2, \dots, R_n \}$ je skup instanci relacija
  - ▶ $r = \{ r_1(R_1), r_2(R_2), \dots, r_n(R_n) \}$
- ▶ Shema baze podataka se relativno rijetko mijenja
- ▶ Instanca baze podataka se često mijenja

Operacije s relacijama

- ▶ **Relacijska algebra**
  - ▶ Vrednovanje algebarskih izraza građenih od relacija i unarnih, odnosno binarnih, operatora
- ▶ **Predikatni račun (prekidačka algebra)**
  - ▶ Ispitivanje istinitosti složenih sudova izrađenih pomoću logičkih operatora i zagrada

Relacijska algebra

- ▶ Unija $\cup$
- ▶ Presjek $\cap$
- ▶ Razlika $\setminus$
- ▶ Dekartov proizvod $*$
- ▶ Dijeljenje $/$
- ▶ Projekcija π
- ▶ Selekcija σ
- ▶ Spajanje $\bowtie$
- ▶ Primjer: $a = \sigma_{X=x \ \& \ Y=y}(d \cap (b \cup c))$
- ▶ Karakteristika relacijske algebre – proceduralnost – navođenje redoslijeda operacija koje se provode nad relacijama

Predikatni račun

- ▶ Operacije se specificiraju navođenjem predikata
  - ▶ $r = \{ t \mid f(t) \}$
- ▶ t je varijabla koja predstavlja:
  - ▶ n-torke – n-torski račun
    - ▶ rezultat r je skup n -torki t za koje je vrijednost predikata F istina
  - ▶ Domene – domenski račun
    - ▶ rezultat r je skup domena t za koje je vrijednost predikata F istina
- ▶ Primjer:
  - ▶ $a = \{ t \mid (d(t) \wedge (b(t) \vee c(t))) \wedge t(X)=x \wedge t(Y)=y \}$
- ▶ Karakteristika predikatnog računa – neproceduralnost
  - ▶ ne navodi se redoslijed operacija
  - ▶ navođenje predikata koje n -torke moraju zadovoljiti

Operacije relacijske algebre

- ▶ **Unarne operacije**

- ▶ projekcija, selekcija, preimenovanje
- ▶ agregacija, grupisanje

- ▶ **Binarne operacije**

- ▶ skupovske operacije (*set operations*)
  - ▶ temelje se na relacijama kao skupovima n-torki
  - ▶ unija, presjek, razlika
- ▶ ostale binarne operacije
  - ▶ Dekartov proizvod, dijeljenje, spajanje

Operacije relacijske algebre

- ▶ Obavljanje operacije ne utiče na operande, npr.
  - ▶ $r_3 = r_1 \cup r_2$
  - ▶ Obavljanjem prethodne operacije nastaje nova relacija r_3 , a relacije r_1 i r_2 se pri tome ne mijenjaju
- ▶ Operandi su relacije, a rezultat obavljanja operacije je uvijek relacija. To znači:
  - ▶ Skup relacija je zatvoren s obzirom na operacije relacijske algebre
  - ▶ Ta činjenica omogućava da se rezultat jedne operacije upotrijebi kao operand u sljedećoj operaciji, što omogućava formiranje složenih izraza
  - ▶ $r_5 = (r_1 \cup r_2) \times (r_3 \bowtie r_4)$

Operacije relacijske algebre

- ▶ Skupovske operacije
  - ▶ Presjek, unija i razlika
  - ▶ Primjenjuju se isključivo nad relacijama koje su unijski kompatibilne
    - ▶ Relacije istog stepena
    - ▶ Korespondentni atributi definisani nad istim domenama
- ▶ Primjer relacija:

	<u>prezime</u>	<u>ime</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

	<u>imeStud</u>	<u>prezStud</u>	<u>pbr</u>
	Senad	Žunić	72000
r_2	Damir	Pirić	75000

Stepen: $d_1 = 3$ $d_2 = 3$
 $dom(prezime) = dom(prezStud)$
 $dom(ime) = dom(imeStud)$
 $dom(postBr) = dom(pbr)$

➡ Relacije su unijski kompatibilne

Unijska kompatibilnost

- ▶ Kod ocjene jesu li relacije unijski kompatibilne
  - ▶ poredak atributa nije bitan
  - ▶ imena atributa nisu bitna
- ▶ Dvije relacije koje imaju jednak broj atributa i jednaka imena atributa ne moraju biti ujedno unijski kompatibilne

	<u>sifra</u>	<u>naziv</u>
R_1	S-123	Samsung A71
r_1	I-234	IPhone 10

	<u>sifra</u>	<u>naziv</u>
R_2	1234	Teniski reket
r_2	2345	Sprinterice

Stepen: $d_1 = 2$ $d_2 = 2$
 $dom(r_1.sifra) \neq dom(r_2.sifra)$
 $dom(r_1.naziv) \neq dom(r_2.naziv)$

➡ Relacije nisu unijski kompatibilne

Preimenovanje atributa

- ▶ Neka su A i B atributi i neka je r relacija definisana na shemi $R, A \in R, B \notin R \setminus A$
- ▶ Neka je $\text{dom}(A) = \text{dom}(B)$. Neka je $R' = (R \setminus A) \cup B$.
- ▶ Operacija preimenovanja atributa A u B u relaciji $r(R)$ označava se s $\delta_{A \leftarrow B}(r)$, a definiše pomoću izraza:
  - ▶ $\delta_{A \leftarrow B}(r) = r'(R') = \{ t' \mid t \in r, t'(R \setminus A) = t(R \setminus A) \wedge t'(B) = t(A) \}$
- ▶ Neka su $A_1, A_2, \dots, A_k$ različiti atributi u R i neka su $B_1, B_2, \dots, B_k$ različiti atributi koji nisu članovi skupa $R \setminus (A_1, A_2, \dots, A_k)$
- ▶ Neka je $\text{dom}(A_i) = \text{dom}(B_i)$, za $1 \leq i \leq k$
- ▶ Simultano preimenovanje atributa $A_1, A_2, \dots, A_k$ u attribute $B_1, B_2, \dots, B_k$ u relaciji r označava se s $\delta_{A_1, A_2, \dots, A_k \leftarrow B_1, B_2, \dots, B_k}(r)$

Unijska kompatibilnost relacija

- ▶ Dvije relacije r i s definisane na shemama R i S , odnosno njihove sheme R i S , su unijski kompatibilne ukoliko postoji $1:1$ preslikavanje
- ▶ $f: R \rightarrow S, f(A_i) = B_j, f^{-1}(B_j) = A_i$
- ▶ Pri čemu je $A_i \in R, B_j \in S, \text{dom}(A_i) = \text{dom}(B_j)$
- ▶ Zaključak:
  - ▶ kod ocjene jesu li relacije unijski kompatibilne
    - ▶ poredak atributa nije bitan
    - ▶ imena atributa nisu bitna
  - ▶ dvije relacije koje imaju jednak broj atributa i jednaka imena atributa ne moraju biti ujedno unijski kompatibilne

Unija relacija

$$r_3 = r_1 \cup r_2$$

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr)</u>		<u>imeStud</u>	<u>prezStud,</u>	<u>pbr)</u>
	Pirić	Damir	75000		Senad	Žunić	72000
r_1	Đurić	Maja	71000	r_2	Damir	Pirić	75000
	Pirić	Ema	75000				

- ▶ Rezultat operacije $r_1 \cup r_2$ je relacija čije n-torke su elementi relacije r_1 ili elementi relacije r_2 ili elementi obje relacije
  - ▶ n-torke koje su elementi obje relacije u rezultatu se pojavljuju samo jednom (jer relacija je SKUP n-torki)

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr)</u>
	Pirić	Damir	75000
$r_3(R_3)$	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000
	Žunić	Senad	72000

Unija relacija

- ▶ Neka su r i s unijski kompatibilne relacije definisane na shemama R i S .
- ▶ Operacija unije relacija r i s označava se s $r \cup s$, a definiše izrazom
- ▶ $r \cup s = q(R) = \{ t \mid t \in r \vee t \in s \}$ ako je $R = S$
- ▶ $r \cup s = q(R) = \{ t \mid t \in r \vee t \in \delta_{X \leftarrow Y}(S) \}$ ako je $R \neq S$
- ▶ gdje je:
  - ▶ $X \subseteq R \setminus S$
  - ▶ $Y \subseteq S \setminus R$
  - ▶ $X = f(Y)$
  - ▶ $Y = f^{\dagger}(X)$
  - ▶ i $f: Y \rightarrow X$ je restrikcija od $f: R \rightarrow S$ i $f^{\dagger}: R \rightarrow S$

Presjek relacija

$$r_4 = r_1 \cap r_2$$

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

	<u>imeStud</u>	<u>prezStud,</u>	<u>pbr</u>
	Senad	Žunić	72000
r_2	Damir	Pirić	75000

- Rezultat operacije $r_1 \cap r_2$ je relacija čije n-torke su elementi relacije r_1 i elementi relacije r_2

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
$r_4(R_4)$	Pirić	Damir	75000

Presjek relacija

- ▶ Neka su r i s unijski kompatibilne relacije definisane na shemama R i S .
- ▶ Operacija presjeka relacija r i s označava se $r \cap s$, a definiše izrazom
- ▶ $r \cap s = q(R) = \{ t \mid t \in r \wedge t \in s \}$ ako je $R = S$
- ▶ $r \cap s = q(R) = \{ t \mid t \in r \wedge t \in \delta_{X \leftarrow Y}(S) \}$ ako je $R \neq S$
- ▶ gdje je:
  - ▶ $X \subseteq R \setminus S$
  - ▶ $Y \subseteq S \setminus R$
  - ▶ $X = f(Y)$
  - ▶ $Y = f^{\downarrow}(X)$
  - ▶ i $f: Y \rightarrow X$ je restrikcija od $f: R \rightarrow S$ i $f^{\downarrow}: R \rightarrow S$

Razlika relacija

$$r_5 = r_1 \setminus r_2$$

	<u>$R_1 = (\text{prezime}, \text{ime}, \text{postBr})$</u>	<u>$R_2 = (\text{imeStud}, \text{prezStud}, \text{pbr})$</u>
	Pirić Damir 75000	Senad Žunić 72000
r_1	Đurić Maja 71000	r_2 Damir Pirić 75000
	Pirić Ema 75000	

- ▶ Rezultat operacije $r_1 \setminus r_2$ je relacija čije n-torke su elementi relacije r_1 i nisu elementi relacije r_2

	<u>$R_5 = (\text{prezime}, \text{ime}, \text{postBr})$</u>
	Đurić Maja 71000
$r_5(R_5)$	Pirić Ema 75000

Razlika relacija

- ▶ Neka su r i s unijski kompatibilne relacije definisane na shemama R i S .
- ▶ Operacija razlike relacija r i s označava se s $r \setminus s$, a definiše izrazom
- ▶ $r \setminus s = q(R) = \{ t \mid t \in r \wedge t \notin s \}$ ako je $R = S$
- ▶ $r \setminus s = q(R) = \{ t \mid t \in r \wedge t \notin \delta_{X \leftarrow Y}(S) \}$ ako je $R \neq S$
- ▶ gdje je:
  - ▶ $X \subseteq R \setminus S$
  - ▶ $Y \subseteq S \setminus R$
  - ▶ $X = f(Y)$
  - ▶ $Y = f^{\downarrow}(X)$
  - ▶ i $f: Y \rightarrow X$ je restrikcija od $f: R \rightarrow S$ i $f^{\downarrow}: R \rightarrow S$

Dijeljenje relacija

$$r_{18} = r_{11} / r_{12}$$

$$r_{19} = r_{11} / r_{13}$$

$R_{11} = \underline{(A \ B)}$

$a_1 \ b_1$

$a_1 \ b_2$

$a_1 \ b_3$

$r_{11} \ a_2 \ b_1$

$a_2 \ b_2$

$a_3 \ b_1$

$a_4 \ b_4$

$R_{12} = \underline{(B)}$

$r_{12} \ b_1$

$R_{13} = \underline{(B)}$

b_1

$r_{13} \ b_2$

b_3

$R_{18} = \underline{(A)}$

a_1

$r_{18} \ a_2$

a_3

$R_{19} = \underline{(A)}$

$r_{19} \ a_1$

- ▶ Neka je R relacija stepena n , a S relacija stepena m , i neka se svi atributi od S pojavljuju i u R .
- ▶ Rezultat dijeljenja R sa S , oznakom R / S , je skup svih $(n-m)$ -torki $\langle x \rangle$ takvih da se n -torke $\langle x, y \rangle$ pojavljuju u R za sve m -torke $\langle y \rangle$ u S

Projekcija relacije

$$r_8 = \pi_{\text{prezime, ime}}(r_1)$$

$$r_9 = \pi_{\text{postBr}}(r_1)$$

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

	<u>prezime,</u>	<u>ime</u>
	Pirić	Damir
$r_8(R_8)$	Đurić	Maja
	Pirić	Ema

R_9	<u>(postBr)</u>
	75000
$r_9(R_9)$	71000

Projekcija relacije

- ▶ $s = \pi_{A_1, \dots, A_k}(r)$
- ▶ Relacijska shema od s : $S = \{ A_1, \dots, A_k \}$
- ▶ Stepen: $d_s = k$
- ▶ Kardinalnost: $\text{card}(s) \leq \text{card}(r)$
  - ▶ Obavlja se eliminacija duplikata
- ▶ Neka je r relacija definisana na shemi R i neka je X skup atributa, $X \subseteq R$
- ▶ Operacija projekcije relacije $r(R)$ na skup atributa X se označava s $\pi_X(r)$, a definiše izrazom:
- ▶ $\pi_X(r) = q(X) = \{ t(X) \mid t \in r \}$

Projekcija relacije (primjer)

rokovi			
siflspit	nazPred	sala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017
21233	Baze podataka	A101	31.01.2017
21234	Razvoj softvera	Stelegt	03.02.2017
21235	Operativni sistemi	RC15	09.02.2017
21243	Baze podataka	Stelegt	12.06.2017
21244	Razvoj softvera	A008	16.06.2017
21253	Baze podataka	Stelegt	07.07.2017

“Međurezultat”

SQL: `SELECT DISTINCT nazPred, sala
FROM rokovi`

Relacija rokovi: gdje i kada se održavaju ispiti iz određenih predmeta

Traži se: u kojim salama se održavaju rokovi iz određenih predmeta

$$predSala = \pi_{nazPred, sala}(rokovi)$$

nazPred	sala
Baze podataka	A101
Razvoj softvera	Stelegt
Operativni sistemi	RC15
Baze podataka	Stelegt
Razvoj softvera	A008

Operacija selekcije

- ▶ $s = \sigma_F(r)$
- ▶ F – formula selekcije koja sadrži
  - ▶ Operande – imena atributa iz r , konstante
  - ▶ Operatore
    - ▶ operatori poređenja ($<, =, >, \leq, \neq, \geq$)
    - ▶ logički operatori ($\wedge, \vee, \neg$)
- ▶ s je skup n -torki iz r koje zadovoljavaju $F - s \subseteq r$
- ▶ Relacijska shema od s : $S = R$

Operacija selekcije

$$r_{10} = \sigma_{postBr=75000}(r_1)$$

$$r_{11} = \sigma_{postBr=75000 \wedge ime="Damir"}(r_1)$$

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

- ▶ Za svaku pojedinu n-torku relacije:
  - ▶ Vrijednosti atributa uvrštavaju se u formulu (predikat) – uvrštavanjem vrijednosti u predikat dobiva se sud
  - ▶ Onda i samo onda kada je vrijednost dobivenog suda istina (true), n-torka se pojavljuje u rezultatu selekcije

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
$r_{10}(R_{10})$	Pirić	Ema	75000

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr</u>
	Pirić	Damir	75000
$r_{11}(R_{11})$	Pirić	Damir	75000

Formula

- ▶ Neka je r relacija definisana na shemi R i neka su A i B atributi iz R .
- ▶ Neka je θ relacijski operator iz skupa $\{=, \neq, >, \geq, <, \leq\}$
- ▶ Neka je c konstanta iz skupa $dom(A)$
- ▶ Formula F je definisana rekurzivnim izrazom:
  - ▶ $A \theta B, A \theta c, c \theta A$ su formule. Ove formule se nazivaju jednostavnim formulama (atomi)
  - ▶ Ako su G i H formule, tada su $G \wedge H, G \vee H, \neg G$ i $\neg H$ također formule
  - ▶ Ništa drugo nije formula
- ▶ Neka je $R = A_1, A_2, \dots, A_k$ i neka je r relacija definisana na shemi R
- ▶ Formula F je primjenjiva na r ako su:
  - ▶ Konstante koje se pojavljuju u F iz skupa $dom(A_1) \cup dom(A_2) \cup \dots \cup dom(A_k)$ i
  - ▶ ako su atributi koji se pojavljuju u F iz skupa R

Selekcija relacije

- ▶ Neka je r relacija definisana na shemi R i neka je F formula primjenjiva na r .
- ▶ Operacija selekcije nad relacijom r uz uslov selekcije F se označava s $\sigma_F(r)$, a definiše izrazom:
- ▶ $\sigma_F(r) = q(R) = \{ t \mid t \in r \wedge t \text{ zadovoljava } F \}$

Selekcija relacije (primjer)

rokovi

siflspit	nazPred	sala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017
21233	Baze podataka	A101	31.01.2017
21234	Razvoj softvera	Stelegt	03.02.2017
21235	Operativni sistemi	RC15	09.02.2017
21243	Baze podataka	Stelegt	12.06.2017
21244	Razvoj softvera	A008	16.06.2017
21253	Baze podataka	Stelegt	07.07.2017

Relacija rokovi: gdje i kada se održavaju ispiti iz određenih predmeta

Traži se: rokovi koji se održavaju u Stelektu ili u drugoj polovini 2017 godine

$rez = \sigma_{sala='Stelegt' \vee datlspit > '31.05.2017'}(rokovi)$

SQL: `SELECT * FROM rokovi
WHERE sala = 'Stelegt'
OR datlspit > '2017-05-31'`

siflspit	nazPred	sala	datlspit
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017
21234	Razvoj softvera	Stelegt	03.02.2017
21243	Baze podataka	Stelegt	12.06.2017
21244	Razvoj softvera	A008	16.06.2017
21253	Baze podataka	Stelegt	07.07.2017

Projekcija i selekcija (primjer)

rokovi

siflspit	nazPred	sala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Steлект	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017
21233	Baze podataka	A101	31.01.2017
21234	Razvoj softvera	Steлект	03.02.2017
21235	Operativni sistemi	RC15	09.02.2017
21243	Baze podataka	Steлект	12.06.2017
21244	Razvoj softvera	A008	16.06.2017
21253	Baze podataka	Steлект	07.07.2017

Relacija rokovi: gdje i kada se održavaju ispiti iz određenih predmeta

Traži se: nazivi predmeta za koje se rokovi održavaju u Stelektu ili u drugoj polovini 2017 g.

nazPred

Razvoj softvera
Baze podataka

$$rez = \pi_{nazPred}(\sigma_{sala='Steлект' \vee datlspit > '31.05.2017'}(rokovi))$$

SQL: `SELECT DISTINCT nazPred FROM rokovi
WHERE sala = 'Steлект'
OR datlspit > '2017-05-31'`

Agregacija (*aggregation*)

---

ispit				
mbrStud	datIspit	sifPred	sifNastavnik	ocjena
21223	10.01.2017	516	1001	1
21224	14.01.2017	517	1003	3
21225	20.01.2017	520	1004	4
21223	31.01.2017	516	1002	2
21224	31.01.2017	516	1001	1
21225	31.01.2017	516	1001	5
21223	12.06.2017	520	1004	4
21224	16.06.2017	516	1002	3
21223	07.07.2017	517	1003	2

- Kako izračunati prosjek ocjena na svim ispitima?

prosje
prosjeOcjena
2.778

Agregacija

- ▶ Zadana je relacija $r(R)$. Neka je atribut $A \in R$. Neka je $\mathcal{AF}$ agregatna funkcija. Rezultat operacije agregacije $G_{\mathcal{AF}(A)}(r)$ je relacija stepena 1 i kardinalnosti 1, pri čemu je vrijednost atributa određena primjenom funkcije $\mathcal{AF}$ nad vrijednostima atributa A u svim n -trokama relacije r . Funkcija $\mathcal{AF}$ može biti jedna od:
  - ▶ COUNT – određuje broj pojava (broji sve, eventualni duplikati se također broje)
  - ▶ SUM – izračunava sumu vrijednosti
  - ▶ AVG – izračunava prosječnu vrijednost vrijednosti
  - ▶ MIN – izračunava najmanju vrijednost
  - ▶ MAX – izračunava najveću vrijednost
- ▶ Naziv rezultujuće relacije i atributa nije definiran operacijom, stoga se najčešće koristi u kombinaciji s operacijom preimenovanja

Agregacija

ispit

mbrStud	datIspit	sifPred	sifNastavnik	ocjena
21223	10.01.2017	516	1001	1
21224	14.01.2017	517	1003	3
21225	20.01.2017	520	1004	4
21223	31.01.2017	516	1002	2
21224	31.01.2017	516	1001	1
21225	31.01.2017	516	1001	5
21223	12.06.2017	520	1004	4
21224	16.06.2017	516	1002	3
21223	07.07.2017	517	1003	2

► Prosjek ocjena na svim ispitima (rješenje):

► $\delta_{\text{prosjek}(\text{prosjOcjena})}(\mathcal{G}_{\text{AVG}(\text{ocjena})}(\text{ispit}))$

prosjek

prosjOcjena

2.778

Agregacija (primjeri ostalih agregatnih funkcija)

ispit				
mbrStud	datlspit	sifPred	sifNastavnik	ocjena
21223	10.01.2017	516	1001	1
21224	14.01.2017	517	1003	3
21225	20.01.2017	520	1004	4
21223	31.01.2017	516	1002	2
21224	31.01.2017	516	1001	1
21225	31.01.2017	516	1001	5
21223	12.06.2017	520	1004	4
21224	16.06.2017	516	1002	3
21223	07.07.2017	517	1003	2

$$\delta_{ukupno(uklspita)}(G_{COUNT(mbrStud)}(ispit))$$

ukupno	
uklspita	
	9

$$\delta_{suma(sumaOcj)}(G_{SUM(ocjena)}(ispit))$$

suma	
sumaOcj	
	25

$$\delta_{prvi(datPrvilspit)}(G_{MIN(datlspit)}(ispit))$$

prvi	
datPrvilspit	
	10.01.2017

$$\delta_{zadnji(datZadnjilspit)}(G_{MAX(datlspit)}(ispit))$$

zadnji	
datZadnjilspit	
	07.07.2017

Agregacija (više vrijednosti)

ispit					rezultat		
mbrStud	datlspit	sifPred	sifNastavnik	ocjena	prosjOcjena	datPrvilspit	datZadnjilspit
21223	10.01.2017	516	1001	1	2.778	10.01.2017	07.07.2017
21224	14.01.2017	517	1003	3			
21225	20.01.2017	520	1004	4			
21223	31.01.2017	516	1002	2			
21224	31.01.2017	516	1001	1			
21225	31.01.2017	516	1001	5			
21223	12.06.2017	520	1004	4			
21224	16.06.2017	516	1002	3			
21223	07.07.2017	517	1003	2			

- ▶ Moguće je odjednom izračunati više agregatnih vrijednosti:
  - ▶ $\delta_{\text{rezultat}(\text{prosjOcjena}, \text{datPrvilspit}, \text{datZadnjilspit})}(\mathcal{G}_{\text{AVG}(\text{ocjena}), \text{MIN}(\text{datlspit}), \text{MAX}(\text{datlspit})}(\text{ispit}))$

Dekartov proizvod relacija

$$r_7 = r_1 \times r_6$$

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr,</u>
	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

	<u>pbr,</u>	<u>nazivGrad)</u>
	72000	Zenica
r_6	75000	Tuzla

- Obavljanjem operacije $r_1 \times r_6$ dobiva se $r_7(R_7)$, $R_7 = R_1 \cup R_6$. n-torke relacije r_7 dobivaju se spajanjem (ulancavanjem) svake n-torke iz relacije r_1 sa svakom n-torkom iz relacije r_6

	<u>prezime,</u>	<u>ime,</u>	<u>postBr,</u>	<u>pbr,</u>	<u>nazivGrad)</u>
	Pirić	Damir	75000	72000	Zenica
	Pirić	Damir	75000	75000	Tuzla
$r_7(R_7)$	Đurić	Maja	71000	72000	Zenica
	Đurić	Maja	71000	75000	Tuzla
	Pirić	Ema	75000	72000	Zenica
	Pirić	Ema	75000	75000	Tuzla

Dekartov proizvod relacija

- ▶ Spajanje n-torki
  - ▶ Neka su $a = (a_1, a_2, \dots, a_k)$ i $b = (b_1, b_2, \dots, b_m)$ n-torke. Operacija spajanja n-torki označava se s $a \wedge b$, a definiše pomoću izraza $a \wedge b = (a_1, a_2, \dots, a_k, b_1, b_2, \dots, b_m)$.
- ▶ Neka su r i s relacije. Operacija Dekartov proizvod relacija r i s označava se $r \times s$, a definiše izrazom
- ▶ $r \times s = \{ (t_r \wedge t_s) \mid t_r \in r \wedge t_s \in s \}$
- ▶ $\deg(r \times s) = \deg(r) + \deg(s)$
- ▶ $\text{card}(r \times s) = \text{card}(r) \cdot \text{card}(s)$

Dekartov proizvod relacija

rokovi

siflspit	nazPred	sala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Stelekt	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017

sale

oznSala	nazSala	kapacitet
A101	Mali amfiteatar 101	64
Stelekt	Zgrada Stelekta	60
RC15	Računarska sala 15	16

ispiti

$ispiti = rokovi \times sale$

siflspit	nazPred	sala	datlspit	oznSala	nazSala	kapacitet
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017	Stelekt	Zgrada Stelekta	60
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017	RC15	Računarska sala 15	16
21224	Razvoj softvera	Stelekt	14.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64
21224	Razvoj softvera	Stelekt	14.01.2017	Stelekt	Zgrada Stelekta	60
21224	Razvoj softvera	Stelekt	14.01.2017	RC15	Računarska sala 15	16
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017	Stelekt	Zgrada Stelekta	60
21225	Operativni sistemi	RC15	20.01.2017	RC15	Računarska sala 15	16

Dekartov proizvod relacija - SQL

- ▶ Ukoliko se u FROM dijelu SELECT naredbe navede više od jedne relacije, obavlja se operacija dekartovog proizvoda navedenih relacija

- ▶ 1. način:

```
SELECT * FROM rokovi, sale
```

```
SELECT rokovi.*, sale.* FROM rokovi, sale
```

- ▶ 2. način:

```
SELECT * FROM rokovi CROSS JOIN sale
```

- ▶ Dekartov proizvod tri relacije bi bio:

```
SELECT * FROM r1 CROSS JOIN r2 CROSS JOIN r3
```


Dekartov proizvod relacija

- ▶ Ukoliko se obavlja operacija dekartovog proizvoda nad relacijama r i s u slučaju kada za njihove relacijske sheme vrijedi $R \cap S \neq \emptyset$, tada rezultat operacije nije relacija (jer sadrži istoimene attribute)
- ▶ U tom slučaju potrebno je izvršiti operaciju preimenovanja atributa te potom obaviti operaciju dekartovog proizvoda
  - ▶ $p = r \times \delta_{A_1, A_2, \dots, A_k \leftarrow B_1, B_2, \dots, B_k}(s)$

Spajanje (pridruživanje) relacija

- ▶ Spajanje uz uslov (*Theta Join*)
- ▶ Spajanje sa izjednačavanjem (*Equi Join*)
  - ▶ Poseban slučaj spajanja uz uslov
- ▶ Prirodno spajanje (*Natural Join*)

Spajanje uz uslov - Θ spajanje

- ▶ $s = r_1 \bowtie_{\Theta} r_2$
- ▶ Θ - uslov na osnovu kojeg se obavlja spajanje:
  - ▶ Operandi – imena atributa iz r_1 i r_2 , konstante
  - ▶ Operatori
    - ▶ aritmetički operatori poređenja ($<, =, >, \leq, \neq, \geq$)
    - ▶ logički operatori ($\wedge, \vee, \neg$)
- ▶ Obavljanjem operacije $r_1 \bowtie_{\Theta} r_2$ dobija se relacija koja sadrži n-torke iz $r_1 \times r_2$ za koje je vrijednost uslova Θ istina (*true*), odnosno:
  - ▶ $r_1 \bowtie_{\Theta} r_2 = \sigma_{\Theta}(r_1 \times r_2)$

Spajanje uz uslov - Θ spajanje

LINIJA=(let,   udaljenost)

CA-825   7200

A-224   3300

CA-878   4700

CA-224   2000

AVION=(tip,   dolet)

B747   6000

DC9   3000

B727   4500

mogućnost = *linija* $\triangleright \triangleleft$ *avion*
                                     $udaljenost \leq dolet$

MOGUĆNOST=(let,   udaljenost,   tip,   dolet)

A-224   3300   B747   6000

A-224   3300   B727   4500

CA-878   4700   B747   6000

CA-224   2000   B747   6000

CA-224   2000   DC9   3000

CA-224   2000   B727   4500

Spajanje uz uslov - Θ spajanje

- ▶ Neka je Θ relacijski operator iz skupa $\{<, =, >, \leq, \neq, \geq\}$
- ▶ Neka su r i s relacije definisane na shemama R i S
- ▶ Neka su A i B atributi, $A \in R$ i $B \in S$
- ▶ Operacija Θ spajanja relacija r i s na osnovi formule $A \Theta B$ označava se sa $r \triangleright_{\Theta} \triangleleft s$, a definisana je izrazom:
- ▶ $r \triangleright_{\Theta} \triangleleft s = \{ (t_r \wedge t_s) \mid t_r \in r \wedge t_s \in s \wedge t_r(A) \Theta t_s(B) \}$
- ▶ Umjesto jednostavne formule $A \Theta B$ kao formula spajanja može se koristiti složena formula dobivena primjenom logičkih operatora nad jednostavnim formulama oblika $A_i \Theta B_j$, pri čemu je $A_i \in R$ i $B_j \in S$

Spajanje uz uslov - SQL

► 1. način:

```
SELECT *  
  FROM linija, avion  
 WHERE dolet >= udaljenost
```

► 2. način:

```
SELECT *  
  FROM linija JOIN avion  
        ON dolet >= udaljenost
```

► Spajanje uz uslov tri relacije bi bio:

```
SELECT *  
  FROM r1 JOIN r2  
        ON joinCondition  
 JOIN r3  
        ON joinCondition
```


Spajanje uz uslov i selekcija - SQL

- ▶ Pronaći linije i avione koji na tim linijama mogu letjeti, ali samo za one linije kojima je udaljenost veća od 5000 km

$$\sigma_{\text{udaljenost} > 5000} (\text{linija} \bowtie_{\text{udaljenost} \leq \text{dolet}} \text{avion})$$

SQL: `SELECT * FROM linija, avion
WHERE udaljenost <= dolet
AND udaljenost > 5000`

SQL: `SELECT *
FROM linija JOIN avion
ON udaljenost <= dolet
WHERE udaljenost > 5000`

<u>(let,</u>	<u>udaljenost,</u>	<u>tip,</u>	<u>dolet)</u>
A-224	3300	B747	6000
CA-878	4700	B747	6000
CA-224	2000	B747	6000

Spajanje uz uslov i projekcija - SQL

- ▶ Pronaći tipove aviona koji se mogu koristiti za letove na postojećim linijama

$$\pi_{\text{tip}} \left(\underset{\text{udaljenost} \leq \text{dolet}}{\text{linija} \bowtie \text{avion}} \right)$$

SQL: SELECT DISTINCT tip FROM linija, avion
WHERE udaljenost <= dolet

(tip)
B747
B727
DC9

SQL: SELECT DISTINCT tip
FROM linija JOIN avion
ON udaljenost <= dolet

Spajanje sa izjednačavanjem

- Spajanje relacija sa izjednačavanjem je poseban oblik spajanja uz uslov u kojem se kao Θ operator koristi isključivo operator jednakosti (=)

rokovi

siflspit	nazPred	sala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	A101	20.01.2017

sale

oznSala	nazSala	kapacitet
A101	Mali amfiteatar 101	64
Stelegt	Zgrada Stelekta	60

$$rokUsali = rokovi \triangleright \triangleleft_{sala = oznSala} sale$$

rokUsali

siflspit	nazPred	sala	datlspit	oznSala	nazSala	kapacitet
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017	Stelegt	Zgrada Stelekta	60
21225	Operativni sistemi	A101	20.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64

Spajanje sa izjednačavanjem - SQL

- ▶ Koristi se ekvivalencija $r_1 \bowtie_{\theta} r_2 = \sigma_{\theta}(r_1 \times r_2)$

$rokovi \bowtie_{sala = oznSala} sale$

- ▶ 1. način:

```
SELECT *  
FROM rokovi, sale  
WHERE sala = oznSala
```

- ▶ 2. način:

```
SELECT *  
FROM rokovi JOIN sale  
ON sala = oznSala
```


Prirodno spajanje relacija

- ▶ Obavlja se na osnovu jednakih vrijednosti istoimenih atributa
- ▶ Neka su r i s relacije definisane na shemama R i S i neka je $R \cap S = \{A_1, A_2, \dots, A_k\}$. Operacija prirodnog spajanja relacija r i s označava se s $r \bowtie s$, a definiše izrazom
- ▶ $r \bowtie s = q(R \cup S) = \{t \mid t_r \in r \wedge t_s \in s, t_r(A_1)=t_s(A_1) \wedge t_r(A_2)=t_s(A_2) \wedge \dots t_r(A_k)=t_s(A_k)\}$

$R_1 = (\underline{\text{prezime}}, \text{ime}, \text{postBr})$

r_1

Pirić	Damir	75000
Đurić	Maja	71000
Pirić	Ema	75000

$R_{61} = (\text{postBr}, \underline{\text{nazivGrad}})$

r_{61}

72000	Zenica
75000	Tuzla

$r_{12} = r_1 \bowtie r_{61}$

$r_{12}(R_{12})$

$R_{12} = (\underline{\text{prezime}}, \text{ime}, \text{postBr}, \text{nazivGrad})$
Pirić   Damir   75000   Tuzla
Pirić   Ema   75000   Tuzla

Prirodno spajanje relacija

- Prirodno spajanje relacija bez istoimenih atributa

$$r_{13} = r_1 \bowtie r_6$$

$$R_1 = (\underline{\text{prezime}}, \underline{\text{ime}}, \underline{\text{postBr}})$$

	Pirić	Damir	75000
r_1	Đurić	Maja	71000
	Pirić	Ema	75000

$$R_6 = (\underline{\text{pbr}}, \underline{\text{nazivGrad}})$$

	72000	Zenica
r_6	75000	Tuzla

$$R_{13} = (\underline{\text{prezime}}, \underline{\text{ime}}, \underline{\text{postBr}}, \underline{\text{pbr}}, \underline{\text{nazivGrad}})$$

	Pirić	Damir	75000	72000	Zenica
	Pirić	Damir	75000	75000	Tuzla
$r_{13}(R_{13})$	Đurić	Maja	71000	72000	Zenica
	Đurić	Maja	71000	75000	Tuzla
	Pirić	Ema	75000	72000	Zenica
	Pirić	Ema	75000	75000	Tuzla

- ... je jednako Dekartovom proizvodu

Prirodno spajanje relacija - SQL

- ▶ Prirodno spajanje se razlikuje od spajanja sa izjednačavanjem po tome što se istoimeni atributi iz dviju relacija izbacuju (tako da od svakog ostane samo po jedan)

rokovi

siflspit	nazPred	oznSala	datlspit
21223	Baze podataka	A101	10.01.2017
21224	Razvoj softvera	Stelegt	14.01.2017
21225	Operativni sistemi	A101	20.01.2017

```
SELECT rokovi.*, nazSala, kapacitet  
FROM rokovi, sale  
WHERE rokovi.oznSala = sale.oznSala
```

sale

oznSala	nazSala	kapacitet
A101	Mali amfiteatar 101	64
Stelegt	Zgrada Stelekta	60

```
SELECT rokovi.*, nazSala, kapacitet  
FROM rokovi JOIN sale  
ON rokovi.oznSala = sale.oznSala
```

siflspit	nazPred	datlspit	oznSala	nazSala	kapacitet
21223	Baze podataka	10.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64
21224	Razvoj softvera	14.01.2017	Stelegt	Zgrada Stelekta	60
21225	Operativni sistemi	20.01.2017	A101	Mali amfiteatar 101	64